

OKM

3.5.2021

Vastauksia OKM:n kommentteihin

5.5.2021

Kommentteja Metsätalousinsinöörikoulutuksen tila ja kehittämistarpeet selvitykseen

*Vastauksia OKM:n kommentteihin metsäalan ja laatuutkimusten 2011 - 2021 näkökulmasta

Yleisiä huomioita

- Metsäalalla on ollut useita ryhmiä, jotka ovat miettineet alan imagoa ja koulutuksen kehittämistä. Mikä niiden merkitys on ollut? Tilannekuvan ja suositusten perusteella voisi ajatella, että paljon ei ole tapahtunut (esim. opetushenkilöstön työelämäyhteyksien ajantasaistaminen, yhteistyön lisääminen ja koulutuksen ulkopuolisten metsäalan ammattilaisten käytännön osaamisen parempi hyödyntäminen jne.)

*Metsäala eroaa muista aloista, sillä se on itse toteuttanut systemaattista koulutuksen tutkimusta koskien koulutuksen sisältöjä, toteutuksen työelämävastaavuutta ja laadullista työllisyyttä sekä tulosten pohjalta tehtyä kehittämistä alkaen vuodesta 2011

*Kehittämistyö on hidasta ja vaikutukset tulevat esiin viiveellä. Ensimmäinen nyt käytössä olevalla systematiikalla tehty laatumittaus on vuodelta 2016. Jos uudistustyö on aloitettu tuolloin oppilaitoksissa, vaikutukset alkavat vasta jollain tavalla näkymään seuraavassa mittauksessa, kun kohderyhmänä 2020 - 2022 valmistuneet.

*Metsäala itse on käynnistänyt useita hankkeita, joilla myös alan imagoa on kehitetty; mm. Metsä puhuu, Metsien Suomi, Metsäalan koulutukseen hakeutuvien nuorten mielikuvat, arvot ja motivaattorit ja niiden vastaavuus työelämän tuleviin tarpeisiin 2020-2022, Metsäalan osaaminen, uudistuminen ja houkuttelevuus tulevaisuudessa” -tutkimushanke (LUT)

Koulutusmäärät

- yleisenä koulutuspoliittisena tavoitteena on koulutus- ja osaamistason nostaminen, vuonna 2030 tavoitteena on, että puolet nuorista aikuisista olisi suorittanut korkeakoulututkinnon. Tavoite perustuu ennakoitien tuottamaan näkemykseen siitä, että jatkossa tarvitaan entistä enemmän korkeakoulutasoista osaamista työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeisiin vastaamiseksi.
- Koulutusmäärien kriittinen tarkastelu vaikuttaa tosiaan tilannekuvaan verrattuna oudolta. Valmistuneet työllistyvät hyvin, joten merkkejä liikakoulutuksesta ei ole. Laadullisessa työllistymisessä/ työllistymisessä koulutusta vastaaviin tehtäviin on korkeakoulutuksen osalta otettava huomioon myös erilaiset yleisemmät asiantuntijatehtävät, yrittäjäyys ja itsensä työllistyminen. Eli ei saisi tarkastella liian kapea-alaisesti vain ”perinteisiä metsätalousinsinöörin tehtäviä”.

*Mittauksissa arvion omasta työstä ja sen sijoittumisesta koulutusta vastaaviin tai muihin tehtäviin suorittavat vastaajat itse. Metsätalousinsinöörit työllistyvät tällä hetkellä hyvin koulutusta

vastaaviin tehtäviin ja vieläpä metsäalalle. Muiden asiantuntijatehtävien merkitys metsätalousinsinöörien työllisyydessä oli varsin pieni vuonna 2020 (3 %).

*Yrittäjyyden kehitystä on seurattu laatumittausten alusta alkaen. Vuoden 2020 mittauksessa yrittäjien osuus oli 4 %, joten kovin suureksi sen merkitystä ei voi tällä perusteella nostaa alan työllisyydessä.

*Metsätieteiden maistereiden kohdalla metsäalalle työllistyminen on heikompaa. He työllistyvät kyllä koulutusta vastaaviin tehtäviin muille aloille metsätalousinsinöörejä paremmin, mutta eivät useinkaan suorittamansa metsätieteiden maisterikoulutuksen, vaan sen ohessa suoritettujen sivuaineopintojen tai maisterikoulutuksen jälkeen suoritetun toisen, kokonaan toiselle alalle sijoittuvan tutkinnon perusteella (Kilpeläinen & Lautanen 2019, Muille aloille sijoittuvat metsätieteiden maisterit, TTS julkaisuja 448). Päällekkäinen kouluttautuminen ja alan vaihtaminen on varsin yleistä metsätieteiden maistereilla, mikä kertoo siitä, että työmarkkinoilla on liikatarjontaa metsäalan korkea-asteen tutkinnon suorittaneista. Tästä teemasta saamme lisää tietoa tuoreimman mittauksen valmistuessa marras-joulukuussa 2021.

Koulutuksen sisällöllinen kehittäminen

- Suosituksissa nostetaan esille se, että korkeakouluilla voisi olla aktiivisempi rooli työllistymisen edistäjänä. Rinnalla voisi olla suositus myös työelämän roolista ja vastuusta esim. harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden ja muiden projektien tarjoajana. Miten opiskelijan työelämäyhteyksiä saataisiin systemaattisesti syvennettyä ja vahvistettua koko opintojen ajan työelämän ja korkeakoulujen yhteistyöllä?
- Kasvavien työmarkkinoiden osaamistarpeisiin vastaamisessa olisi hyvä pohtia myös jatkuvan oppimisen roolia ja mahdollisuuksia täydentää osaamista koko työuran ajan. Tämä näkökulma ei näy suosituksissa ollenkaan. Korkeakoulujen yhteistä digitaalista koulutustarjontaa ollaan aktiivisesti kehittämässä. Tämä tarjoaa uusia mahdollisuuksia koulutustarjonnan avaamiseen myös jatkuvan oppimisen tarpeisiin.

*Mittauksissa näkökulma on juuri tutkinnon suorittaneissa henkilöissä (alle 3 vuotta valmistumisesta). Heillä keskeisin tavoite on löytää suoritettua koulutusta vastaava työpaikka, ei niinkään seuraavan opiskelupaikan hakeminen.

*Olemme kysyneet mittauksiin osallistujilta myös suunnitelmista osaamisen kehittämiseksi tulevaisuudessa ja yleisin ajatus vastaajilla on ollut hakeutua myöhemmin suorittamaan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Kun tällaisia suunnitelmia vastaajilla nousee esiin, näyttää siltä, että valmiudet jatkuvaan oppimiseen ja myös mahdollisuudet siihen ovat olemassa. Ne vastaajista, jotka ovat ehtineet kyselyhetkellä olemaan työelämässä jonkin aikaa, tuovat esiin, että työnantajat tarjoavat koulutusta ja kursseja ja tukevat niihin osallistumista.

*Metsäalalla on tehty alakohtainen jatkuvan oppimisen edistämisen suunnitelma vuonna 2019.

"Metsäalan lisä-,täydennys-,muunto- ja jatkokoulutus tarpeet

"[https://www.tts.fi/files/2027/Metsaalan_lisa-taydennys-muunto-ja_jatkokoulutustarpeet MMM.pdf](https://www.tts.fi/files/2027/Metsaalan_lisa-taydennys-muunto-ja_jatkokoulutustarpeet_MMM.pdf)

Rakenteellinen kehittäminen

- Rakenteellinen kehittäminen on terminä hankala. Sillä tarkoitetaan kovin eri asioita eri yhteyksissä, joten olisi hyvä, jos pystytään täsmentämään mitä tarkoitetaan ja halutaan.
- Alan yliopisto- ja amk-koulutuksen yhteistyö myös koulutuksessa on ihan hyvä suositus, mutta kysymyksiä herättää, onko tilanne muuttunut oleellisesti linkissä kerrotusta tilanteesta: https://www.tts.fi/files/3838/Metsaalan_korkea-asteen_koulutuksen_rakenteellinen_kehittaminen_raportti_tj425.pdf

Muuta

- huomiota kiinnittää se, että todetaan alan työllisyystilanteen olevan erittäin hyvä ja kuitenkin kannetaan huolta kasvaneista tutkintomääristä.

*Verrattaessa korkeakoulutettujen laadullista työllisyyttä mittauskertojen 2016 -2020 välillä, on siinä havaittavissa heikkenemistä jo ennen aloituspaikkojen lisäystä vuonna 2020.

- ei edelliseen liittyen juurikaan käsitellä yrittäjyyttä ja itsensä (ja muiden) työllistämismahdollisuuksia.

*Yrittäjyyden kehitystä on seurattu laatumittausten alusta alkaen 2011. Vuoden 2020 MTI-mittauksessa yrittäjien osuus oli 4 %, joten kovin suureksi sen merkitystä ei voi tällä perusteella nostaa alan työllisyydessä. Uusimmat MMM 2021-mittauks tulokset valmistuvat 2018-2020 valmistuneiden metsätieteiden maistereiden osalta marraskuussa 2021.

- todetaan, että yliopistotutkinnon ja amk-tutkinnon suorittaneet kilpailisivat samoista asiantuntijatyöpaikoista ”koska vain osa yliopistoista valmistuneista päätyy tutkijoiksi”. Tämä saattaa olla suppeahko näkökulma yliopistoista valmistuneiden työllistymismahdollisuuksiin kehittämistehtävissä muualla yhteiskunnassa.

*maistereiden laadullisesta työllisyydestä antaa kokoustiivistelmää laajempaa taustaa vuosien 2011 -2015 valmistuneita koskeva vastaava tarkastelu kuin MTI2020-mittauksessa; tulosjulkaisu TTS 429/2017.

https://www.tts.fi/files/439/MMM_2011-2015_raportti.pdf 2016-2017 Lisäksi 2016- 2017 valmistuneista on tehty työraportti 2018.

*Vuosien 2018-2020 valmistuneiden osalta tulokset saadaan marraskuulle 2021, jolloin kehittämisverkoston 6. kokouksessa käsitellään MMM-koulutuksen tilaa.

- rahoitusmallista todetaan, että ”ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa (2021-2024) suoritettujen amk-tutkintojenperusteella määräytyy 56 % rahoituksesta –vahva ohjaava vaikutus”. Sillä ei kuitenkaan ole tekemistä sen kanssa, kuinka metsäalan koulutuksen volyyymi kasvaa. Oleellista on tutkintotavoitteista sopiminen, joka on eri asia kuin viittaus koko rahoitusmallin ohjaavuuteen. Joten tämän jättäisin pois.

*Havainto rahoitusmallin ohjaavasta vaikutuksesta perustuu Ammattikorkeakoulubarometrin (2020) ja Marjo Nenosen (2020) väitöskirjassa tehtyihin havaintoihin siitä, mihin ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämisessä kohdistetaan enenevässä määrin huomiota.

- ehdotetaan sekä toisen alan että korkeakoulutuksen kokonaispohdintaa, ”Metsäalan korkea-asteen koulutusmäärien ja rakenteiden kriittistä tarkastelua” (Ketola, Kilpeläinen & Lautanen 2017) sekä ”korkea-asteiden koulutuksen yhteistä rakenteellista kehittämistä”. Rakenteellinen kehittäminen on kovin monimuotoinen käsite ja kriittisyys aika vahva ilmaisu, etenkin kun näyttäisi, että tilanne on melko hyvä. Koulutuspolkuja on KOPO-selonteonkin hengessä hyvä katsoa kokonaisuutena. Voisiko näkökulmat yhdistää suositukseksi ja todeta, että 1) kehitetään metsäalan koulutustarpeiden ennakointia sekä 2) kehitetään metsäalan koulutusta kokonaisuutena (rakennetaan joustavia ja sujuvia koulutuspolkuja toiselta asteelta korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen).